

916 čias a čiastočne už aj prv, hybnou silou slovenskej politiky. Tiso vraj mal pre všetky tri možnosti budúcej európskej politiky svoje železko v ohni. Garantom slovenskej nezávislosti v prípade nemeckého víťazstva bol vraj on sám. Pre prípad nemeckej porážky sú vraj spojkami kolaboranti vnútri slovenskej vlády, a to Karvaša a Čatloš, ktorí hrali túto hru aj za puču. Ak bude uzavretý kompromisný mier medzi Nemeckom a západnými mocnosťami, resp. ak západné mocnosti vôbec rozhodujúcim spôsobom ovplyvnia budúcu európsku politiku, vystúpi vraj Ďurčanský ako sprostredkovateľ.

Tomeš je rozhodne presvedčený, že Tiso vedel o puči. Čatloš vraj čakal Tisu pri svojom príchode do Banskej Bystrice a možno bez všetkého predpokladať, že Tiso zamýšľal prejsť k partizánom. Najprv vraj vyčkával, ako bude prijatý jeho prostredník Čatloš v Banskej Bystrici. Keď povstalci Čatloša zaistili a nepokladali ho za plnoprávneho partnera v rokovaní, nepozostávalo Tisovi iné, než ostať v Bratislave a vytrhnúť iný svoj tromf.

Ďurčanský je podľa T-ovho presvedčenia najrafinovanejším politikom Slovenska. Má prívržencov najmä medzi študentmi, ktorí idú za ním telom a dušou. Svojou aktívnou činnosťou roku 1939 získal sympatie slovenských kruhov priateľských Nemecku. Keď neskoršie oponoval a keď bol zvrhnutý Ministerstvom zahraničných vecí, obrátila sa k nemu s dôverou opačná strana, takže dnes je pokladaný za typ samostatného slovanofilskeho Slováka a nekompromisného bojovníka za slovenskú samostatnosť. Silná pozícia, ktorú má Ďurčanský, je vraj dôkazom, že rozhodne pôsobí z príkazu a s vedomím Tisu. Ďurčanský si vraj vybudoval zo študentov vlastnú políciu a má k dispozícii neobmedzené peňažné prostriedky.

SS hauptsturmführer

SSÚA Bratislava. Nár. súd Bratislava, 1946, kart. 67/524-525 (Ludin—Höfle). Strojopisný prepis. (Z nemčiny preložil JŠ.)

568

1944, december 31. Bratislava. — Demarš nemeckého vyslanca Ludina vo veci rozsudku nad niektorými vedúcimi činitelmi Slovenského národného povstania, odovzdaný predsedovi vlády slovenského štátu Št. Tisovi.¹

Ríšska vláda s najväčším počudovaním vzala na vedomie rozsudok trestného senátu Najvyššieho súdu nad Šrobárom.² Odsúdenie tohto hlavného pučistu na doživotný žalár je úplnou nemožnosťou, ba dokonca fraškou. Keďže puč na Slovensku bol porazený zásahom Nemecka, t. j. teda predovšetkým krvou nemeckých vojakov, možno rozsudky nad hlavnými vedúcimi rozvratníkmi pokladať len za urážku nemeckého wehrmachtu. Ríšska vláda musí preto žiadať, aby

¹ V záhlaví odpisu sa cituje poznámka napísaná na pôvodnom spise ceruzkou: „Odovzdané v Bratislave 31. dec. 1944 p. vyslancom Ludinom v prítomnosti p. prezidenta predsedovi vlády o 14,30 hod.“ Pod textom je ďalšia poznámka: „Referované vo vláde o 17. hod. Uznesené na osobitnom senáte reviznom.“ (Porov. pozn. čís. 3.)

² Osobitný senát Krajského súdu v Bratislave 22. 12. 1944 odsúdil v neprítomnosti dr. V. Šrobára na doživotné väzenie, J. Ursínyho na 30 rokov, dr. J. Lettricha na 25 rokov, dr. I. Štefánika, dr. J. Šoltésza a dr. ing. P. Zafku na 20 rokov väzenia, vyslovil u všetkých stratu čestných občianskych práv na 10 rokov a 3 roky a prepadnutie majetku v prospech štátu. (AMS Praha. Nár. súd Bratislava, Onľud 6/46, zv. 7. „Návrh ministra pravosúdia na neudelenie milosti“ zo 16. 1. 1945.)

a) sa hneď, a to najneskoršie do 3 dní po odovzdaní tohto vyhlásenia, utvoril ad hoc nový súd, nezáleží na tom, akého druhu, ktorý v rovnakej lehote odsúdi Šrobára na trest smrti; ďalej musia byť tieto rozsudky smrti na Slovensku hneď uverejnené,

b) ríšska vláda musí okrem toho trvať na tom, aby boli traja sudcovia trestného senátu, ktorí vyriekli nad Šrobárom rozsudok na doživotný žalár, hneď poslaní do koncentračného tábora.

Trestným senátom vynesený rozsudok je výslovnou výzvou na všetky nepokojné živly na Slovensku, aby išli do nového puču, takže uvedené požiadavky ríšskej vlády zodpovedajú najvlastnejšiemu záujmu slovenskej vlády a samého slovenského štátu.³

ŠSUA Bratislava. Nár. súd Bratislava, 1946, 68/235 (Ludin—Höfle). Podľa úradného odpisu pre potreby Národného súdu. Strojopis. (Z nemčiny preložil JŠ.)

569

1944, december. Praha. — Článok nemeckého veliteľa na Slovensku, generála SS H. Höfleho v protektorátnom časopise „Böhmen und Mähren“¹ o vojenských opatreniach nacistov proti Slovenskému národnému povstaniu.

Potlačenie slovenského povstania

Rozbitie boľševických bánd

Dnes je ľahké predstaviť si v plnom rozsahu, čo by znamenalo pre európsky front proti boľševizmu na juhovýchode a pre päťročnú slovenskú republiku, keby bol mal pokus o puč proti vlastnému štátu v neskorú jeseň toho roku úspech. Bez ťažkostí si môžeme predstaviť, akou výhodou môže byť pre Moskvu dezorganizovaná krajina s ozbrojenými hordami v tyle tvrdo bojujúceho frontu. Ťažko však budeme môcť kedy sledovať iluzionistické zmýšľanie jednej časti slovenskej inteligencie a tej dôstojníckej kliky, ktorá nebola schopná čestne bojovať v čase, keď zrada dvíhala hlavu ako nikdy predtým. Títo ctižiadostivci v spojení s dobrodruhmi, židmi a komunistami si vysnívali všetky možné štátne formy a boli odhodlaní odovzdať boľševickým agentom vedenie v krajine, ktorá tak ako temer žiadna žije uprostred zápasu národov našich čias v mieri a blahobyte.

Väčšina slovenského národa a jeho vláda, verná spojeneckým zväzkom, spoznala v poslednej minúte hroziace nebezpečenstvo. Šlo o celú doterajšiu výstavbu, šlo o existenciu republiky, šlo koniec koncov o slobodu slovenského národa. Na pranie prezidenta dr. Tisu vpochoďovali koncom augusta prvé nemecké oddiely popri bielo-modro-červených závorách do slovenskej krajiny. Prichádzali ako vyčúrení osloboditelia krajiny od vraždy, teroru a boľševizmu. Prinášali poriadok a mier ľuďom, ktorí tu žili.

Tvrdenie, že šesť pancierových divízií stálo v pohotovosti, aby obsadili krajinu,

³ Nacistická požiadavka sa ihneď akceptovala. Osobitný revízny senát na Najvyššom súde v Bratislave dňa 3. 1. 1945 zrušil rozsudok Krajského súdu a všetkých obžalovaných odsúdil na trest smrti. (Tamtiež ako v pozn. 2.)

¹ Vydavateľom časopisu bol K. H. Frank.